

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/191/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7619204173
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Miková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7619204173.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Mikovej a sudkýň JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Zuzany Matyiovej v spore žalobkyne Z. P., nar. XX.X.XXXX, bytom Y.R. X/X, G. T. D., zastúpená Advokátskou kanceláriou Steiner & Associates, IČO: 36864081, so sídlom Moyzesova 46, Košice, proti žalovanému I. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XXX/XX, G. T. D., zastúpený Advokátskou kanceláriou Hovan a Hospúdka, s.r.o., IČO: 47233419, so sídlom M. Gorkého 8, Spišská Nová Ves, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvoze manželstva, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves zo dňa 24.8.2020 č.k. 7C/32/2019-293

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a v r a c i a vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Spišská Nová Ves („súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozsudkom uvedeným v záhlaví vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo („BSM“) sporových strán tak, že do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázal zostatok úveru v sume 3.772,73 € zo Zmluvy o poskytovaní podpory č. zmluvy XXX/XXXX/XXXX zo dňa 6.7.1998, uzatvorenej so Štátnym fondom rozvoja bývania (I.), do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal spoločnú pohľadávku strán sporu voči N. H., nar. XXXX a I. G., rod. H., nar. XXXX vo výške 28.809,20 € z titulu investícií vložených do rekonštrukcie rodinného domu súpisné číslo XXX na parcele č. 2492/1, zapísaného na LV č. XXXX, kat. úz. G. T. D. (II.), na vyrovnanie podielov titulom vyporiadania BSM uložil žalovanému povinnosť vyplatiť žalobkyni v lehote 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku sumu vo výške 23.493,28 € (III.) a rozhodol, že strany sporu nemajú právo na náhradu trov konania (IV.).

2. Vychádzal zo zistenia, že počas manželstva sporových strán, ktoré zaniklo rozvodom dňa 7.7.2016, bola realizovaná rekonštrukcia rodinného domu súp. č. XXX na parcele č. 2492/1, zapísanom na LV č. XXXX kat. úz. G. T. D., ktorého podielovými spoluvlastníkmi sú na základe darovacej zmluvy žalovaný a jeho súrodenci N. H. a I. G., rod. H., každý v podiele 1/3. Rekonštrukčné práce spočívali vo vytvorení podkrovných obývacích priestorov - podkrovného bytu, kolaudačné rozhodnutie bolo vydané na užívanie „rekonštruovaného podkrovia“ v roku 2001, predmetný upravený podkrovný priestor nie je zapísaný ako samostatná nehnuteľnosť, preto súd ustálil, že rekonštruované podkrovné priestory predstavujú súčasť spoločnej nehnuteľnosti - rodinného domu, patriaceho do podielového spoluvlastníctva žalovaného a jeho súrodencov. Žalobkyňa žiadala vyporiadať investície z majetku BSM, vložené do majetku žalovaného - nadstavby rodinného domu vo forme podkrovného bytu vo výške 43.213,81 € a hodnotu nesplatennej pôžičky zo Štátneho fondu rozvoja bývania v zostatku 3.772,73 €, z ktorej pôžičky bola výlučnou dlžníčkou a ktoré finančné prostriedky z nej slúžili pre potreby BSM. Rozsah investícií do nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve žalovaného a jeho súrodencov žalobkyňa vyčíslila vychádzajúc z doplnenia súkromného znaleckého posudku č. 11/2019, v ktorom znalkyňa V. D. G. určila hodnotu prevedených stavebných prác vo výške 43.213,81 €. Vychádzajúc z obsahu znaleckého posudku preto neakceptovala ponuku žalovaného na vyrovnanie z BSM v rozsahu 10.000 €. Žalobkyňa žiadala, aby žalovanému bola prikázaná pohľadávka z titulu investícií vo výške 28.809,20 € voči N. H.

a I. G., zodpovedajúca ich 2/3-inovému podielu spoluvlastníkov N. H. a I. G.) uvádzajúc, že súrodenci bývalého manžela, sú z predmetnej pohľadávky zviazaní spoločne a nerozdielne spolu so žalovaným, preto pohľadávku patriacu do BSM si žalovaný vymôže s väčším úspechom ako žalobkyňa. Súd vzal do úvahy, že pokiaľ aj v priebehu konania žalovaný nesúhlasil s ocenením investícií podľa znaleckého posudku predloženej žalobkyňou, v konečnom stanovisku znalecký záver odsúhlasil, nenavrhol žiadne ďalšie dôkazy a vzniesol výhrady len voči tomu, aby výlučne jemu bola prikázaná pohľadávka voči spoluvlastníkom. Túto navrhoval rozdeliť medzi strany sporu a každému priznať pohľadávku z investícií voči N. H. a I. G. vo výške 14.404,60 €. Žalovaný zastával názor, že predmetná pohľadávka voči spoluvlastníkom je premlčaná, keďže investície boli vynaložené v rokoch 1997-2001, preto k uplynutiu premlčacej doby došlo najneskôr v roku 2004, z ktorých dôvodov nepovažoval za spravodlivé, aby takáto pohľadávka pri vyporiadaní BSM bola zohľadnená výlučne iba v jeho neprospech. Navrhoval na finančné vyrovnanie zaplatiť žalobkyni 9.088,67 € po zohľadnení toho, čo vynaložila na splatenie úveru od Štátneho fondu rozvoja bývania, ktorý jej bude prikázaný na splatenie.

3. Súd vychádzal z nespornej skutočnosti, že podkrovné priestory rodinného domu užíva výlučne žalovaný so synom pochádzajúcim z manželstva sporových strán, žalobkyňa sa z rodinného domu odsťahovala. Za nepochybné považoval tiež investície do rodinného domu vo výške 43.213,81 €. Stotožnil sa s obranou žalobkyne, že premlčacia lehota na vrátenie investícií od spoluvlastníkov v rozsahu ich podielov, ktorý nárok súd posúdil ako záväzok na vydanie bezdôvodného obohatenia, začala plynúť až od zániku BSM sporových strán, a to odo dňa 8.6.2016 (pozn. odvolacieho súdu správne 8.7.2016, keď BSM zaniklo 7.7.2016), k premlčaniu ktorého podľa § 107 Občianskeho zákonníka (OZ) nedošlo, pretože žaloba bola podaná včas dňa 4.7.2019. Poukázal na nález Ústavného súdu SR zo 17.2.2016 sp.zn. I. ÚS 548/2015, ktorým podľa názoru súd došlo k odklonu od dovtedajšej súdnej praxe, keď lehoty na vrátenie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa odvíjajú nie od poskytnutia bezdôvodného obohatenia, ale od vzniku zodpovednostného vzťahu, teda, keď právny dôvod plnenia dodatočne odpadol. Citoval z uvedeného rozhodnutia ústavného súdu, že na určenie začiatku premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia nebol určujúci okamih zhodnotenia predmetnej nehnuteľnosti, ale deň, keď sťažovateľke bolo znemožnené rodinný dom užívať. Súd prvej inštancie dôvodil, že sporové strany ako manželia prestali spoločnú nehnuteľnosť užívať, keď zaniklo právo ich spoločného užívania, čo bolo spojené so zánikom ich bezpodielového spoluvlastníctva 7.7.2016. Konštatoval, že predmetom konania je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva medzi bývalými manželmi, ktorého predmetom je pohľadávka voči tretím osobám - spoluvlastníkom nehnuteľnosti, do ktorej manželia investovali, preto sa lehoty na vrátenie plnenia odvíjajú nie od poskytnutia investícií, ale od momentu ukončenia užívania nehnuteľnosti. Zároveň podotkol, že pokiaľ by aj posúdenie námietky premlčania neobstálo, nič to nemení na závere, že pohľadávka, aj keď je premlčaná, nie je prekludovaná, preto sa s ňou musí súd v konaní zaoberať. Citoval ustanovenia § 143 až § 150 OZ a pri riešení ním vymedzenej spornej otázky o vyporiadaní investícií do rodinného domu zohľadnil, že podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti v rozsahu 1/3 a výlučným užívateľom podkrovných priestorov je žalovaný, že žalobkyňa doposiaľ spláca zostatok z úveru Štátneho fondu rozvoja bývania (ŠFRB), že rodinný dom v podielovom spoluvlastníctve žalovaného si pre budúcnosť bude vyžadovať ďalšie náklady na údržbu, ako to vyplynulo zo znaleckého posudku o vyjadrení sporových strán, čo založilo úvahy súdu, že žalovaný má lepšie predpoklady dohodnúť sa so svojimi súrodencami o uspokojení pohľadávky z investícií, resp. o jej započítaní. Prihliadal tiež na to, že vybudovaný podkrovný byt má vyššiu trhovú hodnotu ako znalcom vyčíslená výška investícií, a ak by aj žalovaný ako podielový spoluvlastník pristúpil k odpredaju bytu, má reálnejšiu možnosť dohodnúť sa so súrodencami na riešení jeho pohľadávky. Vychádzajúc z hodnoty investícií 43.213,81 € a zohľadnenie sumy investícií pripadajúcej na spoluvlastnícky podiel 1/3 žalovaného 14.404,60 €, ustálil sumu 7.202,30 € ako polovičný podiel žalobkyne na spoločných prostriedkoch vynaložených na investície do nehnuteľnosti, ktorú je potrebné započítať. Zostatok sumy investovaných finančných prostriedkov 28.809,20 €, posudzoval ako spoločnú pohľadávku bývalých manželov voči ostatným 2/3-tinovým spoluvlastníkom, pričom nárok žalobkyne z pohľadávky predstavuje tj 14.404,60 €. Prihliadol na záväzok žalovanej na úhradu dlhu z úveru voči ŠFRB v zostatku 3.772,73 €, na ktorom sa v polovici mal podieľať aj žalovaný vo výške 1.886,37 €, preto žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni 23.493,37 € ako súčet hodnoty 7.202,30 € + 14.404,60 € + 1.886,37 €. O náhrade trov konania rozhodol s použitím § 257 CSP majúc za to, že návrhu žalobkyne na vyporiadanie BSM v plnom rozsahu vyhovel, avšak žalovaný získava z vyporiadania BSM v zásade len pasíva s povinnosťou na finančné vyrovnanie žalobkyne, pričom zabezpečuje aj starostlivosť o spoločného syna sporových strán, ktoré dôvody považoval za hodné osobitného zreteľa, pre ktoré ho k povinnosti náhrady trov konania nezaviazal.

4. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný vymedzujúc odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, f/, h/ CSP s návrhom, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že prikáže pohľadávku z titulu investícií vložených do rekonštrukcie podkrovia rodinného domu voči spoluvlastníkom N. H. a I. G. tak žalobkyni, ako aj žalovanému, každému v rozsahu 14.404,60 €, žalobkyňu zaviazá úhradou zostatku úveru zo zmluvy uzatvorenej so Štátnym fondom rozvoja bývania v rozsahu 3.772,73 € a uloží žalovanému povinnosť na vyrovnanie žalobkyne vo výške 9.088,67 € do 18 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia s tým, že žalovanému prizná tiež nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni. Alternatívne žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalovaný považoval rozhodnutie súdu za odporujúce zásade vyporiadania BSM, ktorá vychádza zo zhodnosti podielov oboch manželov, keď súčasne platí, že rozdelenie má reflektovať na to, aby čiastka, ktorou je jeden z manželov povinný zaplatiť druhému na vyrovnanie, bola pokiaľ možno čo najnižšia. Za významné považoval nedostatočné zohľadnenie okolnosti, že rekonštruovaná nehnuteľnosť bola v 1/3-ine v spoluvlastníctve žalovaného, teda išlo o investíciu do jeho majetku z bezpodielového spoluvlastníctva, a v rozsahu 2/3-ín išlo o investíciu do majetku iných osôb. Pokiaľ ide o investície z bezpodielového spoluvlastníctva do ostatného majetku jedného z manželov platí, že určujúce sú ceny vecí a prác v čase, keď boli vynaložené. Pokiaľ ide o investície vo vzťahu k ostatným spoluvlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, považoval za potrebné prihliadať na skutočnosti súvisiace s hospodárením so spoločnou vecou v zmysle § 139 OZ. V danom prípade sa spoluvlastníci konsenzuálne dohodli a súhlasili s vykonanou investíciou. Za takýchto okolností neinvestujúci spoluvlastník je povinný podľa veľkosti svojho podielu takto vynaložený náklad strpieť a zakladá to investujúcemu spoluvlastníkovi majetkové právo voči neinvestujúcemu spoluvlastníkovi, ktoré je splatné ešte za trvania spoluvlastníctva a nie až po jeho zrušení. Toto majetkové právo investujúceho spoluvlastníka sa premlčuje v trojročnej premlčacej lehote od doby vynaloženia nákladov podľa § 101 OZ. Vychádzajúc z uvedeného žalovaný zdôrazňoval, že pohľadávka spočívajúca v investíciách do rekonštruovanej nehnuteľnosti je dávno premlčaná. Za takýchto okolností neexistuje osobitný dôvod, pre ktorý by táto pohľadávka nemala byť prikázaná obom manželom v rovnakom pomere, pričom žiadne príbuzenské, či akékoľvek iné vzťahy, nemôžu byť kritériom pre spôsob vyporiadania BSM, rovnako tak s vecou nesúvisí ani skutočná trhová hodnota nehnuteľnosti.

6. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu súhlasila s vyhodnotením otázky premlčania nároku investujúceho spoluvlastníka súdom dodávajúc, že rozhodnutie o priznaní pohľadávky žalovanému v celom rozsahu je založené predovšetkým na zásade spravodlivosti pri vyhodnocovaní okolností prípadu, nie na otázke premlčania. Zdôraznila, že s prihliadnutím na zásady vyporiadania vymedzené § 150 OZ, ktoré neupravujú riešenie prejednávanej veci, t.j. nahradenie spoločnej investície manželov do majetku tretích osôb, mohol súd prvej inštancie priznať pohľadávku spoločne obom v polovici, alebo iba jednému z nich, čo následne zohľadnil pri určení vyrovnacieho podielu, vychádzajúc zo zásady zhodnosti podielov. Zvolené riešenie o prikázaní celej pohľadávky žalovanému podľa žalobkyne zodpovedá princípu spravodlivého usporiadania vzťahov medzi bývalými manželmi, keď správne súd prvej inštancie prihliadal tiež na to, že nehnuteľnosť užíva žalovaný, ktorý je jej podielovým spoluvlastníkom, a má príbuzenský pomer k ostatným spoluvlastníkom, čo znamená vyššiu pravdepodobnosť uspokojenia jeho nároku, ako by tomu bolo v prípade žalobkyne. Žalobkyňa uviedla, že práve v súvislosti s následnou údržbou nehnuteľnosti a s tým spojenými investíciami je možné nárok medzi žalovaným a jeho príbuznými a súčasne podielovými spoluvlastníkmi pre budúcnosť vysporiadať, a žalovaný tak nie je rozhodnutím súdu prvej inštancie ukracovaný na svojich právach. V okolnostiach prejednávanej veci a s prihliadnutím na to, že žalovanému ostáva majetok v hodnote 215.468 €, kým žalovanej sa uhradí iba polovica vynaložených investícií v rozsahu 23.493,28 €, považovala rozhodnutie za správne, rešpektujúce zásadu výkladu a uplatňovania právnych noriem ústavnokonformným spôsobom tak, aby výsledok vždy smeroval k spravodlivému riešeniu pomerov.

7. Žalovaný v odvolacej replike odkázal na svoje doterajšie vyjadrenia, považoval za nesprávne, aby pri vyporiadaní BSM podľa zásad § 150 OZ mala rozhodujúcu úlohu zohrávať existencia blízkych príbuzenských vzťahov medzi žalovaným a ostatnými podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, do ktorej bolo investované. Zotrval na názore, že pre vyporiadanie bola relevantnou aj otázka premlčania spoločnej pohľadávky, ktorá musí byť zohľadnená, pretože ak oprávneným zo spoločnej pohľadávky ostáva len jeden z manželov, voči ktorému bude následne uplatnená námietka premlčania, len výlučne

on je znevýhodnený pri vyporiadaní zo spoločného majetku, ktorý postup predstavuje odchylenie od zásad vyporiadania vyplývajúcich z § 150 OZ.

8. Ďalšie vyjadrenia v konaní podané neboli.

9. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas a oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že rozsudok je potrebné v zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP.

10. Odôvodnenie rozsudku nedáva presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom sporu, pretože je založené na protirečivých argumentoch, nesprávnom právnom vyhodnotení nároku manželov pri vyporiadaní finančných prostriedkov investovaných do nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve žalovaného, čím boli naplnené žalovaným uplatnené odvolacie dôvody. Súd prvej inštancie si dostatočne neujasnil, čo je predmetom sporu. Napriek tomu, že sporové strany ako manželia investovali do nehnuteľnosti v spoluvlastníctve žalovaného, vychádzal zo záveru, že išlo o investovanie do cudzej nehnuteľnosti, a pokiaľ aj uviedol, že konanie sa netýka vyporiadania podielového spoluvlastníctva, konal o investíciách sporových strán, ako o nároku podielových spoluvlastníkov na náhradu investícií. Z uvedených dôvodov odvolaním napadnutý rozsudok trpí vadami nezrozumiteľnosti, vychádza z nesprávne ustáleného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia veci. Svojim nesprávnym procesným postupom súd znemožnil stranám sporu uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý nedostatok nemožno napraviť v odvolacom konaní.

11. Konanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva sa týka takých právnych vzťahov, u ktorých určitý spôsob vyporiadania vyplýva zo zákonnej úpravy (§ 150 OZ). Výroková časť rozhodnutia o vyporiadaní BSM zahrňuje viacero výrokov, pričom napadnutím jedného z nich sú dotknuté aj všetky ostatné výroky a žiaden z nich nenadobúda oddelene právoplatnosť (§ 379 písm. c/ CSP).

12. Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150 OZ. Vyporiadanie pozostáva jednak zo stránky kvalitatívnej, teda usporiadania vlastníctva k veciam patriacim do predmetu BSM, a zo stránky kvantitatívnej, ktorá sa týka určenia jednotlivých hodnôt pripadajúcich bývalým manželom. Predmetom vyporiadania BSM je všetko, čo patrilo do tohto spoluvlastníctva a existovalo ku dňu jeho zániku, pričom vyporiadavanie sa vykonáva ako vyporiadavanie v širšom zmysle, čo znamená, že sa berú do úvahy a vyporiadávajú aj pohľadávky a dlhy vzniknuté za trvania manželstva a spoločného hospodárenia.

13. Podľa § 150 OZ sa vychádza zo zásady, že podiely oboch manželov na vyporiadaní spoločného majetku sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo zo spoločného majetku sa vynaložilo na jeho ostatný majetok. Prihliada sa na potreby maloletých detí, na to ako sa každý z manželov staral o rodinu a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia sa berie zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

14. Základný predmet vyporiadania BSM, vyplýva z § 143 OZ, podľa ktorého v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva, a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnenému nástupcovi pôvodného vlastníka.

15. V zmysle § 145 ods. 2 OZ sú manželia oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne len z úkonov, ktoré sa týkajú spoločných vecí. Súd konštatuje, že investície zo spoločného majetku neslúžili na nadobudnutie či zhodnotenie spoločnej veci, ale naopak, išlo o rekonštrukciu nehnuteľnosti, ktorou boli vytvorené podkrovné priestory ako súčasť nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve žalovaného a jeho súrodencov. Nie je preto zrejmé, z čoho vyvodil záver o existencii spoločnej a

nerozdielnej pohľadávky bývalých manželov voči spoluvlastníkom, ak sa táto netýkala spoločnej veci. V skutočnosti tu existuje vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným ako bývalými manželmi na vrátenie toho, čo bolo zo spoločných prostriedkov vynaložené na majetok jedného z nich a súčasne záväzkový vzťah žalovaného k ostatným spoluvlastníkom na náhradu za investované finančné prostriedky na rekonštrukciu nehnuteľnosti.

16. Podľa § 137 ods. 1 OZ podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci.

17. Podľa § 139 ods. 1 OZ z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne.

18. Podiel žalovaného na nehnuteľnosti v rozsahu 1/3-iny vyjadruje len mieru jeho účasti, v akej sa podieľa na právach a povinnostiach pri nakladaní so spoločnou vecou - rodinným domom, nemožno však z neho určiť, ktorá časť tejto spoločnej nehnuteľnosti mu vlastnícky patrí. Ak teda bolo investované do veci, ktorá je v jeho podielovom spoluvlastníctve, ide o vec patriacu manželovi v určitom podiele, ktorý podiel je významný len v pomere medzi spoluvlastníkmi, avšak vo vzťahu medzi bývalými manželmi ide o investovanie do veci vlastnícky patriacej bývalému manželovi. V tejto súvislosti je preto nenáležité poukazovanie súdu prvej inštancie na Nález Ústavného súdu SR zo 17.2.2016 sp.zn. I. ÚS 548/2015, ktorý vychádzal zo zásadne odlišných skutkových okolností prípadu, a týkal sa zohľadnenia investícií tretej osoby do cudzej nehnuteľnosti počas jej spoločného užívania, bez súhlasu vlastníka veci. V danom prípade však žalobkyňa a žalovaný užívali nehnuteľnosť z titulu spoluvlastníckeho práva žalovaného, pričom z výsledkov dokazovania súdu vyplynulo, že investície boli vykonané s vedomím a konkludentným súhlasom ostatných spoluvlastníkov, pre vyrovnanie medzi ktorými platí, že žalovaný mal právo na náhradu za vložené investované náklady od času ich vynaloženia (viď napr. Najvyšší súd ČR sp.zn. 22Cdo/3766/11 Občiansky zákonník I., komentár, 2. vydanie C.H.Beck, rok 2019, str. 1069-1081, doc. Števec a kol.).

19. V § 150 OZ sú iba príkladmo uvedené hľadiská, ku ktorým sa má pri vyporiadaní BSM prihladať, keď uvedené ustanovenie umožňuje svojou všeobecnou formuláciou prihliadať podľa okolností konkrétneho prípadu na najrôznejšie skutočnosti, ktoré môžu ovplyvniť spôsob vyporiadania. V rámci vyporiadania BSM však súd musí prihliadať na to, čo bolo zo spoločného majetku vynaložené na samostatný majetok niektorého z manželov. Pri investáciách zo spoločného majetku do výlučného majetku jedného z manželov sa vždy nahrádza len výška investície, nie hodnota, o ktorú sa majetok druhého manžela v dôsledku investície zhodnotil. Takéto investície sú odlišné od inštitútu parity, resp. disparity podielov a tieto nemožno zamieňať. Rovnako tak platí, že každý z bývalých manželov má právo na náhradu finančných prostriedkov, ktoré boli z jeho výlučného vlastníctva vynaložené na spoločný majetok či úhradu spoločných dlhov, čo sa vzťahuje aj na situáciu, ak z finančných prostriedkov získaných z titulu pôžičky či úveru, ktorým je zaťažený len jeden z manželov, tieto finančné prostriedky slúžili na nadobudnutie spoločnej veci, či jej údržbu a neprihliada sa len na sumy, ktoré boli spotrebované za trvania manželstva, pokiaľ nešlo o prostriedky vynaložené na osobný majetok jedného z manželov alebo prostriedky, s ktorými sa nakladalo v rozpore s § 145 ods. 1 OZ. Pokiaľ je nárok na náhradu nákladov vynaložených na individuálny majetok jedného z manželov opodstatnený, do hodnoty majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve sa zahrnie to, čo má každý z bezpodielových spoluvlastníkov nahradiť do spoločného majetku. Nárok na refundáciu sa prejaví v rozhodnutí spravidla tak, že manželovi povinnému k takejto náhrade je uložená povinnosť zaplatiť druhému polovicu čiastky, ktorá bola takto vynaložená. Je postačujúce, ak sa zistené vzájomné nároky manželov započítajú.

20. V opätovnom konaní súd prvej inštancie vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru zohľadní v otázke sporných investícií do rekonštrukcie rodinného domu v podielovom spoluvlastníctve žalovaného, že išlo o investície zo spoločného majetku na majetok žalovaného v rozsahu, v akom tento vyplynul zo zhodného prejavu sporových strán, či výsledkov dokazovania. Nárok na vrátenie toho, čo zo spoločného bolo vynaložené na ostatný majetok manželov, vzniká prirodzene až v momente, keď dochádza k zániku BSM. Otázky, týkajúce sa nárokov podielových spoluvlastníkov vo vzájomnom pomere, nemajú vplyv na vzájomné vzťahy medzi manželmi, v súvislosti s vyporiadaním ich BSM. Pokiaľ je žalobkyňa výlučnou dlžníčkou zo zmluvy o úvere uzavretej s veriteľom Štátnym fondom rozvoja bývanía, obsahu tohto vzťahu, v ktorom nič nevlastní, ale je povinná vrátiť finančný dlh, odporuje znenie výroku, ktorým jej bol prikázaný zostatok úveru do vlastníctva, keď podľa obsahu rozhodnutia nešlo o

nevyčerpané finančné prostriedky, ale už len o nesplatený dlh. Je tiež nadbytočné výrokom rozhodnutia prikazovať žalobkyni uvedenú pohľadávku na úhradu, lebo pokiaľ je výlučne povinnou z tohto finančného záväzku, žiadnym spôsobom sa vo vzťahu k tejto zmluve nemenia právne pomery medzi manželmi, a uvažovaná povinnosť žalovaného podieľať sa na úhrade dlhu, sa odrazí vo výroku rozhodnutia súdu o povinnosti na finančné vyrovnanie z vypořádania. Okolnosti, na základe ktorých súd dospeje k vyčísleniu vyrovnacieho podielu, musia vyplývať z odôvodnenia jeho rozhodnutia, zodpovedajúceho zásadám pre vypořádanie BSM podľa § 150 OZ. Pohľadávky a dlhy, ktoré existovali v dobe zániku BSM, ale ku dňu vyhlásenia rozhodnutia už zanikli, sa vo výroku rozhodnutia neodrazia, ale sú zohľadnené pri výpočte čiastky, ktorú má jeden z bývalých manželov zaplatiť na vyrovnanie podielu druhému. Pretože konanie o vypořádanie BSM je sporovým konradiktórnym konaním, založeným na prejednávacej zásade, každá sporová strana má povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť. Rozsah skutočností, ktoré zaťažujú strany sporu povinnosťou tvrdenia a povinnosťou dôkaznou v konaní o vypořádanie BSM, vyplýva práve z vyššie citovaných právnych noriem § 143, § 150 OZ ustanovujúcich, čo spadá do rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva, upravujúcich právo bývalého manžela na zohľadnenie toho, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok a naopak jeho povinnosť nahradiť, čo zo spoločného majetku bolo vynaložené na jeho ostatný majetok. Súd vezme tiež do úvahy, že v konaní o nárokoch týkajúcich sa vypořádania BSM majú strany sporu postavenie iudicium duplex teda sú zároveň v postavení žalobcu i žalovaného, a súčasne spôsob vypořádania je daný zákonnou úpravou, teda súd nie je viazaný návrhmi sporových strán na spôsob vypořádania, z ktorých dôvodov zmena spôsobu a rozsahu toho, čo podlieha vypořádaniu BSM, nespadá pod procesný inštitút zmeny žaloby.

21. Pretože odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, o náhrade trov celého konania, vrátane trov odvolacieho konania, rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 396 ods. 3 CSP). Pri rozhodnutí o náhrade trov konania súd prihliadne tiež na charakter sporu. Konanie o vypořádanie BSM pred súdom je v majetkovom a právnom záujme oboch bývalých manželov a býva výsledkom obojstrannej nespôsobilosti uzavrieť dohodu o vypořádání pokiaľ požiadavky jednej, či druhej strany sú vzhľadom na charakter veci pre protistranu neprijateľné. To prirodzene nevyklučuje aplikáciu zásady procesnej zodpovednosti za výsledok sporu, ak návrh sporovej strany bol od počiatku akceptovateľný s prihliadnutím na zistené skutkové okolnosti i pomery sporových strán.

22. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie **n i e** je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).